

„Danferen“,
et halvugentlig Afbuds- og Oplysningsskift for det danske Folk i Amerika,
udgivet af
DANISH LUTH. PUBL. HOUSE.
Blair, Rebr.

„Danferen“ udkommer hver Tirsdag og Fredag
Pris pr. Aargang.
De forenede Stater \$1.50. Udblandet \$2.00
Bladet udsales i Forbud.

Betaling, Betaling, Adressforandring og andet angaaende Bladet adresseres:
DANISH LUTH. PUBL. HOUSE.
Blair, Rebr.

Redaktør: A. R. Andersen.
Alle Bidrag til „Danferen“'s Indhold: Manuskripter, Korrespondancer og Artikler af enhver Art, bedes adresseret:
A. R. Andersen, Blair, Rebr.

Entered at Blair Postoffice as second class matter.

Advertising Rates made known upon application.

I Tilfælde af Uregelmæssigheder ved Modtagelsen bedes man flage til det stedlige Postkontor. Skulde det ikke hjælpe, bedes man henvende sig til „Danferen“'s Kontor.

Naar Leserne henvender sig til Folk, der abonnerer i Bladet, enten for at søge hos dem eller for at søge Oplysning om det overreede, bedes de altid omtale, at de søge Oplysning i dette Blad. Det vil være til gavn for alle.

„Omaha Bee“ bemærker træffende, at Johnson ikke alene var saa lykkelig at faa Jeffersons, men det vil muligvis vise sig, at han har faaet hele „Brize Fighting“ Institutionen i Landet.

En frindelig Kandidat for Guvernørposten i New Hampshire forudsiges, at om ti Aar vil der blive frindelige Kandidater for Guvernør i tyve Stater. Hun er forsigtig nok til ikke at sige, at der vil blive frindelige Guvernører i saa mange Stater.

To Maend har søgt en Skadeserstatning paa \$10,000 hver for at være bleven udelukket fra en af Chicagos Sommer-Gardens. Der er Sommer-Gardens i Chicago, til hvilke man maatte være villig til at betale en Bonus for at blive nægtet Adgang, bemærker Chi. Rec. Sr.

Mere praktisk. Specialist i Agerbrug ved Landbrugsdepartementet i Washington, Dick S. Crosby, fortalte forleden paa et Møde sine Udsendinge, at en Karl, som vil lære at grave en Grøft, at sele en Hest, at malke en Ko eller at haandtere en Plow, søger forgæves Uddannelse paa en Landbrugsskole her i Landet. De er for teoretiske og for lidt praktiske.

I Boughteepie, N. Y., blev en Mand forleden Dag dømt til ikke mindre end fem og ikke mere end ti Aar i Sing Sing Fængsel, fordi han i beruset Tilstand havde moret sig med at styde Klugler gennem Finguerne paa et Pasagertog. Dommeren maa have betragtet Sagen fra det ophøjede Synspunkt, at Drukkenfang ingen Undskyldning var for Mandens Forbrydelse. Saadan bør det være.

Nogle Indtryk fra Verdenskonferencen.

I „Ar. Dagbl.“ af 18. Juni skrives:
Af de 8 Missionsudvalg, der i disse Dage i Assembly Hall fremlægger Resultatet af deres Arbejde, er John Rott Formanden for det første, der kan kaldes
det geografiske Udvalg.
Dette Udvalg giver en Verdens-Udsigt over, hvorvidt den kristne Menighed er naaet i at opfylde Jerserens Missionsbefaling. Det er et Udvalg, der „tanke i Verdensdele og regner i Hundreder af Millioner“.
Der er givet hvert af Udvalgene, og saa dette ¼ Time til at aflægge Beretning — om en hel Verden. Af Resten af Tiden vil der blive givet 7 Minutter til hver af de Delegerede udenfor Udvalget, der vil have Ordet.
John Rott forelagde det første Udvalgs Beretning, der er paa 160 Sider. „Der trængtes til mere

Samarbejde, større Anstrengelser og det dobbelte Antal Missionærer.“
Omkring 20 Talere fra alle Egne af Verden var tilstede, hver fra sit Synspunkt, det samme Tema: „Saa lidt gjort, saa meget tilbage at gøre“, men alle saa de med frimodig Tillid hen til, at dette meget vil blive gjort.
Der led indtrængende Røster om
Afrika og Islam.
„Der maa jættes en Styrke tværs over Afrika for at jantide Islams Fremtrængning og føre Kristendommen Nord paa ind i Sudan. Muhammedanske Handelsmand, enhver af dem er Missionær for Islam, ifred frem mod Syd, og jeg siger med Skamfuldhed, at den britiske Ledelse ommuntrede i Virkeligheden paa enhver Maade Hedningerne til at blive Muhammedanere, medens de hindrede deres Omvendelse til Kristendommen.“
„Man maa samle Kræfterne, hvor de største Slag kan ventes udkæmpe — det hjerne Niten og Central-Afrika. Der er fare for at tabe til Islam ikke blot store Dele af det Afrika, der nu er bebodt, men ogsaa Landstrækninger, der nu er kristne.“ (G. Warneck.)
„Der er 70 Millioner Mennesker i Afrika ubesørte af Evangeliet. 72 Millioner i Asien. Hviens Hjerte var engang kristent, nu er det muhammedansk. Gud kalder os til disse Lande, og vi maa drage derhen nu.“
Det fremhævedes, at i denne Tid var
Sina paa Skillevejen.
„Dette Rige hæver mellem hurtig Evolution og hurtigere Revolution.“
„Juden 5 Aar vil Kristendommens Muligheder være forbi. Der maa sendes flere Missionærer ud netop nu.“
„Nu er Sina aabent. Det kommer an paa, om det er Kristendom eller Materialisme, der kommer ind.“
Der er en stor Arbejdsmarkt blandt de Tusinder af unge kinesere, der nu drager ud for at erhverve sig Verdens Kundskab ved europæiske og amerikanske Universiteter.“

En mandig, troende General.
For nogle Aar siden døde en Fælleher der dog er bedre kendt ved sine litterære Arbejder end ved Strikshaandværket. Det var Lew Wallace.
Hans bedst kendte og mest læste Bog er uden Tvivl „Ben Hur“. Den er oversat paa alle civiliserede Landes Sprog, Japanst ikke at forglemme. Det er vel snart 25 Aar siden, den udkom paa Dansk.
I Forbindelse med den Bog har der gaaet en Del mere eller mindre overensstemmende Historier gennem Pressen om Generalens Forhold til Kristendommen. I en Variation hed det, at det var under Ubarbejdelsen af denne Bog, at han først besluttede sig for Kristentroen. I en anden, derimod, skulde han engang være truffet sammen med Zengerill under en Rejse, og denne udtalte, at det var et høvert Menneskes Pligt at tage Forhold til Kristendommen, enten saadan eller anderledes, hvilket Wallace da havde taget sig til Indtægt. Disse Meddelelser er imidlertid grebne ud af Luften, idet Generalen selv, da en Ven en Gang direkte spurgte ham, hvordan det egentlig hang sammen dermed, besvarede saarede:
„Kristendommen lærte jeg ved min Moders Kna!“
„Ja, men saa kan det da ikke have været med det Formaal for sig at modarbejde Kristendommen, at De begyndte paa Deres Bog „Ben Hur“, som jeg har hørt sige“, vedblev Benmen.
„Nej, nej! paa ingen Maade“, udbrød Wallace irrig. Denne og lignende Paastande er oprindelig fremst af vederhæftige Reportere. Jeg ifred denne Bog for at fremstille Jesu Menneskelighed og bevise hans Guddom for Nutidens Mennesker.“
„Og det maa have taget Dem lang Tid med at rejse omkring i det hellige Land under Forstudier til Bogen!“
„Nærtimod! Jeg saa slet ikke Sorien, før Bogen var helt færdig. Da rejste jeg derned for at observere, om det var nødvendigt at gøre enkelte Forandringer, og til min Glæde fandt jeg, at ingen behøvedes.“
„Namen, Dr. General! det er jo utroligt, at De kunde give en saa virkelighedsstro Fremstilling af en Civilisation og Forholde, som var Dem ganske ukendt.“
„Men Sagen er, at alt dette var mig bekendt. Jeg vidste alt, hvad man kunde vide derom, vidste ganske sikkert mere, end jeg kunde have samlet under en Rejse. Der var jo mange Hjælpe midler. Jeg havde mange Bøger om Landet, et godt Kort, matematisk Kundskab, Saadan kunde man saa tage fejl? Jeg læste Rejsebeskrivelser, sunderede Skikke. Jeg gjorde mig bekendt med de geografiske Forhold, med Jesu Liv og Samtid, og ved Hjælp af en Smule astronomisk Kundskab og mit udmærkede Kort foran mig kunde jeg jo let maale Afstande, faa saa forholdsvis Positioner og beregne Tidsforskelle. Der var, saa at sige, slet ingen Mulighed for nogen Fejltagelse. Overligere oplyste jeg flere dannede Rejsende, som havde været der, fik dem til at fortælle mig om Bygning, deres Farver, deres Gang, deres Flugt; om Træer og Blomster; om Sævene, Høene og deres Nøbler, navnlig hvad der henhørte til hin sjerne Tid. De fortalte mig ogsaa om den slygte Himmel, dens Kulør og skiftende Farvepil, om Regnen og Duggen, om Klimaet og det Virkning. Saaledes var jeg vel benadret dermed.“
„Den Slags Kundskab er i mine Tanker desuden paalideligere end den, maa faa ved et flygtigt Besøg paa Stedet. Havde jeg rejst derned og samlet mine Data, var jeg sandsynligvis bleven henført til for en stor Del at stole paa Sukommelsen. Og den er ikke altid den bedste Hjælp. Jeg vilde da have set saa meget i et begrænset Tidrum, at det kunde være fare for, at det hele vilde løbe sammen i en Forvirring; saa jeg i Grunden ingen Ting havde haft, naar jeg skulde bruge det. Nu, derimod, kunde jeg, hvis eet eller andet var mig uklart, straks le efter paa Kortet, eller saa efter i Bøgerne, hvor alting

laa rede. Da jeg selv kom derned for at se Originalerne til mine Billeder, fandt jeg som sagt, at disse var ganske naturtro.“
„Ja, men det staar for mig saadan, at Deres Bog gør mere end simpeltfem tegne Billeder, saadan som de fleste ser dem, og i mine Tanker er dens styrke og mest henrivende Egenkab den, at De fremstiller Kristus som Menneskets Ven paa en saadan Maade, at man føler sig virkelig kendt med ham, som om han havde levet og lidt i Løden her midt iblandt os.“
„At høre Dem sige dette, Ben! glæder og rører mig dybt. Thi jeg tør haabe, at mange andre kan have faaet det samme Indtryk under Bogens Læsning. Og det var jo netop, hvad jeg særlig havde ønsket med den.“
Saaledes fortalte Generalens Ven efter dennes Død. Naar man kender den berømte, udmærkede dygtige og ægte kristelige Forfatters Skrifter, og navnlig da ovennævnte Bærf, vil en saadan Meddelelse have sin skønne Betydning.
Men naar dette, at han førte sit Guddorhold helt tilbage til sin Barndom (altsaa: i et kristent Land ganske det rette Sted!) kan ogsaa i videre Betragtning klinge med noget af Bærfersørens stærke Klang for Samtidens Bevidsthed.
Red P. B. A.

Forslagsvirksomhed og Smudslitteratur.
Af Sognepræst A. Schacht, „Nationaltidende“.

Mange danske Mænd og Kvinder i Landet over har været taalmodige mod Provst Jørgen, fordi han har givet Stødet til en Drøftelse af ovennævnte Sag, — og mod „Nationaltidende“, fordi det har givet Plads for forskellige dygtige Indlæg om Spørgsmaalet. Sagen er i Virkeligheden i høj Grad betydningsfuld. Den angaar hele den sædelige Rejsning i vort Folk, som alle tænksomme Mennesker føler Nødvendigheden af. Det var derfor stor Skade, om Drøftelsen skulde løbe ud i Sandet — skulde ende uden noget Resultat. Det forekommer mig imidlertid, at De Indlæg, der er fremkomne til Forbair for det Gylndendal'ske Forlag, er vel skiftede til at forplumte Sagen, og jeg kunde derfor ønske at fremkomme med nogle Bemærkninger. For at faa rede paa, hvad det egentlig drejer sig om, vil det vistnok være heldigt at samle alt under to simple Spørgsmaal, et teoretisk og et praktisk eller faktisk.

I.

Det første Spørgsmaal, det teoretiske, er dette: Sten et gammelt og fint Forlag udgive Smudslitteratur og endda blive ved at være lige fint og nobelt? — Har vi ikke alle en umiddelbar Fornemmelse af, at dette Spørgsmaal maa besvares med Nej Naar en Mand lyver, er det dog neppe nogen tilstrækkelig Undskyldning for ham, at han ogsaa taler Sandhed; og ganske paa samme Maade synes det at gælde, at naar en Mand udgiver Smudslitteratur, kan det ikke være nogen tilstrækkelig Undskyldning, at han ogsaa udgiver god Litteratur. — I Thykland har Spørgsmaalet om Smudslitteraturen nylig været drøftet paa en Generalforamling, som de tyffe Boghandlernes Forsamling holdt i Leipzig, og der vedtoges da en Dagsorden, hvori den nævnte Forening udtaler sin dybe Beslagelse af den tarvelige Smudslitteratur uhyggelige Overhaandtagelse, som med Tilfidesattelsen af ethvert Genfyn til Folkets Bærfard og blot for at Anvarelseslignende lige overfor Ungdommens sjælelige og legemlige Sundhed vækker den menneskelige Naturs laveste Drifter og udgør en alvorlig Fare for det sædelige Grundlag, vor Kultur hviler paa — — „De i Dag i Leipzig forsamlede Repræsentanter for Boghandelen i Thykland, Sverrig og Svejsk fralægger sig alt Kæleskab med dem, der fremfører og udbræder en saadan forfølgende Litteratur, og erklærer det for den rette Boghandlernes fællesgjældende Pligt at deltage i Kampen for at udrøddede det Onde, som herigennem truer vort Folk, ved energisk at hænde den

gode Litteratur og ved at bekæmpe den slette.“
Alle hæderlige Mennesker vil sikkert være enige med de tyffe Boghandlere i disse Udtalelser. Men derfor et Forlag selv udgiver Smudslitteratur og saaledes „tilfidesætter Genfyn til Folkets Bærfard“, saa indses det ikke, hvorledes det samtidig skulde kunne „deltage i Kampen for at udrøddede dette Samfundsonde.“
Tænksomme Mennesker er jo ikke i Tvivl om, hvad man skal dømmes om et simpelt Forlag, der udelukkende udgiver daarlige, sjofle Bøger; og enhver Forfatter med nogen Selvtægtelse vilde holde sig for god til at lade sine Bøger udkomme paa et saadant Forlag. Men hvad skal man sige om et fint Forlag, der tillige udgiver Smudslitteratur? Er dette bedre stillet i moralsk Henseende? — Man kan stille Spørgsmaalet subjektivt og overveje, om det fine Forlag er mindre skyldigt end det simple, eller om det ikke snarere gør mere Skade, idet det i højere Grad bidrager til at forvirre Begreberne.
Hvordan man da end vender og drejer det, synes det klart, at et fint Forlag, der tillige udgiver Smudslitteratur, er en Abnormitet, en Misbærelse i Folkelegemet, et Tegns paa en Hornedrestilstand, som et levedygtigt Folk ikke i Længden vil finde sig i. Og de Forfattere, der ud fra sædelige Grundfæstninger holder sig for gode til at bruge et simpelt Smudsforslag, de vil ogsaa, naar de faar overvejet Sagen, holde sig for gode til at bruge et „fint“ Smudsforslag.

II.

Vi kommer derefter til det andet Spørgsmaal, det praktiske eller faktiske, nemlig dette: Har det Gylndendal'ske Forlag under Peter Nansen's Ledelse jævnlig udgivet Bøger, der med Rette kan betegnes som Smudslitteratur?
Herom er det, Striden drejer sig. Dette maa ikke forplumres. Om en hel Del skiftelige, ældre Forfattere er en fuldkommen og ufrøret Tillid til Dr. Nansen, det er i denne Forbindelse ganske ligegyldigt. Hvad vi skal have klarhed over er dette: om vort „fine“ Forlag jævnlig udgiver Smudslitteratur.
Profesor Vilh. Hjerregaard, der forsvarede Forlaget, erklærer det for temmelig ligegyldigt, at der „i Ny og Na udkommer hos Gylndendal en moderne Bog, om hvis moralske Værdi man jo meget godt kan føre en hidig Tilpud. Bøger, der af nogle anses for usædelige og umoralske, betragtes nemlig af andre som blot tunge og triste“.
Dette er, som man let ser, et meget mærkeligt Forbair. Der er Tale om det vigtige Spørgsmaal, hvorvidt forskellige Landsprodukter fra det Gylndendal'ske Forlag bør henregnes til Smudslitteraturen. Professor Hjerregaard udtaler ikke selv nogen Mening om Sagen; han nøjes med at henvise til, at nogle mener eet og andre et andet. Naar han tier netop om Hovedspørgsmaalet, saa er det vel ikke af Menneskefægt; det bør man ikke mistænke ham for; han siger jo selv, at han „staar i denne Sag som i enhver anden fuldkommen „uafhængig“. Grunden til hans Tavshed i Realitetsspørgsmaalet maa altiaa være Mangel paa Dommekraft i saa Henseende; han føler sig ikke i Stand til at danne sig en Mening om Sagen. — Dette er nu en fuldkommen ærlig Sag. Væfedenhed er en stor og i vore Dage altfor sjælden Dyd. Men man fortaar kun ikke, hvorfor han da har taget til Orde. Naar Professoren er, som han siger, en „fredelig“ Mand — og naar han tillige med Genfyn til Realitetsspørgsmaalet er en Mand uden Mening — kan saa noget levende Menneske forklare, hvorfor han overhovedet har villet udtale sig?
Jeg ved ikke, om nogen skulde ville paastaa, at der overhovedet intet kan siges med Genfyn til, hvad der skal regnes til Smudslitteratur eller ikke, fordi det er en Smags- sag. Dette er i ethvert Tilfælde tal

hen i Vejret. Hvad der hører til Smudslitteraturen, kan bedømmes ud fra et ganske naturligt, objekt, principielt Synspunkt; og for at danne sig en Mening herom, behøver man heldigvis ikke at være Ufæfthet af Profession; man behøver kun at være et jævnt dannet Menneske med noget Kundskab til og Kærlighed til den gode Litteratur.
Hvad er altsaa Smudslitteratur? Det er en Art, en Skarifikatur af den gode Litteratur, af den ægte og ædle Skønlitteratur. Og hvad er det ejendommelige ved denne Skarifikatur? Det ligger i Navnet: det ejendommelige ved Smuds er jo, at det tilføjer, og naar det faar Lov til at brede sig, virker det smittende og forraadnende. Den ædle og ægte Skønlitteratur virker opløftende og begejstrende paa de unges Fantasi og Følelsesliv, sætter dem i et stort Maal, og virker derigennem forædlende paa hele Personligheden. Skarifikaturen, Smudslitteraturen, tilføjer og besmitter Fantasilivet og Følelseslivet og virker derigennem opløftende og forraadnende paa hele Personligheden. Og hvad dette har at betyde for hele Folkelivets Sundhed og Kraft, det burde ethvert tænksomme Menneske kunne indse. Naar Børn og unge Mennesker først har faaet deres Fantasiliv grundig befudlet gennem Smudslitteratur, da er der slet en Grundfæde, som vil ofte være afgørende i fordervelig Retning, og som det, selv under de bedste Forhold, vil være vanskeligt helt at raade Bod paa.
Med Genfyn til Smudslitteraturens Bekæmpelse kan der af og til fremkomme en foregen Banfælsighed. Det kan nemlig ske, at en virkelig Digter kommer for Skade af at skrive noget, der er nær beslægtet med Smudslitteraturen og nærmest vil virke i samme Retning som denne. Det hænger sammen med den triste Kendsgerning, at den betydelige Digter meget godt kan være et ringe og tarveligt Menneske, der glemmer, hvad han skylder sit Folk og sig selv. Her gælder det for Folket om at være vaagant og gennem sine Kritikere og Anmeldere sige Dr. Digteren et borgerligt Ord; thi selv det største Geni er dog til for Folkets Skyld; Folket er ikke til for Geniets Skyld. Det er imidlertid saa heldigt, at vi i den foreliggende Situation helt kan se bort fra denne Banfælsighed; thi de Bøger, der klages over hos det Gylndendal'ske Forlag, er enten ganske blottede for Talent, eller Talentet er saa mikroskopisk lille, at det for Folket kan være den ligegyldigste Sag af Verden om det kommer til Orde eller ej.

Gaver til Siloams nye Kirke.

Dwight, Ill.: A. Nielsen \$10, B. Raarup \$10, Chr. Andersen \$3; M. Rab, Ill.: J. C. Johnson \$5, Peter Jensen, Chr. Lauritsen, W. Andersen, A. Kofod, Pastor A. Rasmussen, J. M. Møller, A. Mogenen, F. P. Andersen, C. Clausen, M. Keller, S. Mogenen, Miss C. Mogenen, hver \$2; Miss A. Andersen, Miss M. Andersen, hver 25c; Miss M. Sanfen 50c. Hjertelig Tak.
P. S. Linden.

Nyt Billede fra Japanmissionen med Missionærerne Wintner og Nielsen med Familie, samt en Gruppe yngre og ældre Japanejere.
Trykt paa fint Karton, Størrelse 11X14 Tommer. Pris 25 Cent.
Salddelen af Indtægten ved Salget gaar til Missionen.
Dan. Luth. Publ. House, Blair, Rebr.

Ny Lommebibel.
Det danske Bibeloversættelses Udvalg paa Indiapapir med ny Overfættelse af det nye Testamente, indbundet i Luffand specielt for os i meget blødt Overlædsbind. En særdeles elegant og holdbar Bog.
Pris \$3.00
Danish Luth. Publ. House, Blair, Rebr.

Skriveringsblanketter
specielt indrettet til Brug for Menighedssekretærer. Trykt paa godt Papir og hæftet i Bøger paa 100 Stykker. Pris per Bog 20 Cts. portofrit.
Dan. Luth. Publ. House Blair, Rebr.